Wicipedia

Bod dynol

Bod dynol yw gair y gwyddonydd am ddyn. Person ydyw (neu "greadur deallus") sy'n perthyn i rywogaeth *Homo sapiens*; "*human*" yn Saesneg. Mae bod dynol yn greadur deudroed ac wedi'i osod yn y teulu biolegol a elwir yn Hominidae.[1][2] Mae tystiolaeth genynnol o ran DNA yn dangos mai cynefin neu darddle bodau dynol yw Affrica, ac iddynt ddod o'r fan honno tua 200,000 o flynydoedd yn ôl.

Mae gan fodau dynol ymennydd sydd wedi datblygu llawer pellach na gweddill anifeiliaid, yn fiolegol felly. Gall resymoli yn haniaethol, gall ymwneud ag iaith, mewnsyllu a datrus problemau fel mae nhw'n codi. Mae'r gallu ymenyddol hwn ynghyd â chorff fertigol, gyda breichiau rhydd i symud neu ddal a thrin erfyn yn ei alluogi i ddefnyddio arfau llawer mwy nag unrhyw anifail arall i amddiffyn ei hun, i weithio am fwyd neu i ymosod.

Mae bodau dynol wedi eu dosbarthu ar hyd a lled y ddaear ar wahân i Antartig. Mae poblogaeth y ddaear bellach yn fwy na 6.7 biliwn, (data Gorffennaf, 2008).[3] Un isrywogaeth sydd ar gael: *Homo sapiens sapiens*. Mae'n famal ac felly'n bwydo ei blant gyda llaeth.

Fel epaod, mae dyn yn gymdeithasol ei natur. Mae wedi mireinio'r grefft o gyfathrebu'n effeithiol er mwyn iddo fynegi ei hun, cyfnewid syniadau a threfnu gweithgareddau. Mae wedi creu strwythurau cymdeithasol cywrain a chymhleth o grwpiau sy'n cydweithio ac yn cystadlu yn erbyn ei gilydd; grwpiau mor wahanol â'r teulu a chenhedloedd. Mae'r cydymwneud hwn rhwng dyn a dyn wedi sefydlu dros y milenias diwethaf draddodiadau, defodau, moesau, gwerthoedd a safon dderbyniol gan gymdeithas drwy gyfundrefn o ddeddfau. Gall dyn werthfawrogi harddwch ac estheteg sydd ynghyd â'r awydd i fynegi ei hun wedi arwain at gelfyddyd, llenyddiaeth a cherddoriaeth.

Cynhanes Cymru

Gellir dweud bod tri math o fod dynol yng Nghymru yn ystod y cyfnod cynhanes (a phrotohanes):

1. dyn Neanderthal cynnar yn Ogof Bontnewydd, ger Llanelwy – 225,000 CP;
2. dyn Neanderthal clasurol yn Ogof Coygan, Sir Gaerfyrddin – 50,000 CP;
3. bod dynol modern yn Ogof Paviland, Gŵyr – 26,000 CP.

Bod dynol

Pâr o Wlad Tai yn cario planhigyn banana adref i fwydo'u moch.

Dosbarthiad gwyddonol

Teyrnas:	Animalia
Ffylwm:	Chordata
Dosbarth:	Mammalia
Urdd:	Primates
Teulu:	Hominidae
Genws:	*Homo*
Rhywogaeth:	***H. sapiens***
Isrywogaeth:	***H. s. sapiens***

Enw trienwol

Homo sapiens sapiens

Linnaeus, 1758

Gwyddom hyn gan fod eu hesgyrn wedi'u canfod yno; dim ond llond dwrn o ddannedd yn Ogof Bontnewydd ac mae'r dystiolaeth yn gymharol brin.

Cyfeiriadau

1. M. Goodman, D. Tagle, D. Fitch, W. Bailey, J. Czelusniak, B. Koop, P. Benson, J. Slightom (1990). *Primate evolution at the DNA level and a classification of hominoids*, Cyfrol 30, Rhifyn 3, tud. 260. DOI:10.1007/BF02099995 (https://dx.doi.org/10.1007/BF02099995)
2. Hominidae Classification (http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/accounts/classification/Hominidae.html). University of Michigan Museum of Zoology.
3. World POPClock Projection (http://www.census.gov/ipc/www/popclockworld.html). U.S. Census Bureau, Population Division/International Programs Center (2008-07-05).

Gweler hefyd

- Homo
- Anatomeg ddynol
- Y corff dynol
- Dyn
- Merch
- Mamal

Chwiliwch am ***bod dynol*** yn Wiciadur.

Wedi dod o "https://cy.wikipedia.org/w/index.php?title=Bod_dynol&oldid=7147829"

Newidiwyd y dudalen hon ddiwethaf ar 5 Ionawr 2019, am 17:34.

Mae testun y dudalen ar gael dan drwydded Creative Commons Attribution-ShareAlike; gall fod telerau ychwanegol perthnasol. Gweler Telerau Defnyddio'r Drwydded am fanylion pellach.